

POSTANOWIENIE

29 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 29 maja 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa A.Ż. i S.Ż.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 3 sierpnia 2023 r., V ACa 793/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża stronę pozwaną kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

(J.C.)

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub

skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 3 sierpnia 2023 r. (sygn. akt V ACa 793/22), pełnomocnik pozwanego Banku spółki akcyjnej w W., oparł wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania na przyczynach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., tj. występowaniu istotnych zagadnień prawnych oraz potrzebie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie. Pełnomocnik pozwanego wskazał na konieczność wykładni art. 385¹ § 1 i § 2 k.c., art. 358 § 2 k.c. oraz art. 358¹ § 2 k.c., a także sformułował cztery odrębne zagadnienia prawne.

Odnosnie do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. należy podkreślić, że zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego przesłanka ta może być uznana za spełnioną wyłącznie wówczas, gdy skarga kasacyjna formułuje istotne zagadnienie prawne, którego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz rozstrzygnięcia sprawy. Zagadnienie powinno być wyraźnie przedstawione, poparte wskazaniem możliwych, alternatywnych rozwiązań oraz wykazaniem, że nie zostało ono dotychczas rozstrzygnięte lub że istnieje potrzeba zmiany dotychczasowej wykładni (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 i z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16). Powinno ono także cechować się analogiczną wagą, jak pytanie prawne kierowane przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 390 § 1 k.p.c., czyli dotyczyć poważnych wątpliwości, które nie dają się rozwikłać przy zastosowaniu powszechnie przyjętych reguł wykładni (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z 14 września 2012 r., I UK 218/12, z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15 oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12). Samo sformułowanie pytania nie jest wystarczające – niezbędna jest także jego analiza oraz przedstawienie

rozbieżności występujących w orzecznictwie lub doktrynie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 grudnia 2011 r., II PK 183/11, z 20 grudnia 2011 r., II PK 207/11, z 9 stycznia 2017 r., II CSK 423/16, z 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, z 10 maja 2018 r., I CSK 798/17, z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17 oraz z 8 kwietnia 2018 r., V CSK 577/17).

Natomiast skuteczne powołanie się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, wymaga wykazania potrzeby dokonania wykładni konkretnego przepisu prawa, który budzi rzeczywiste i poważne wątpliwości interpretacyjne lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie. Konieczne jest określenie zakresu wymaganej wykładni, wskazanie trudności interpretacyjnych oraz wykazanie, że treść i znaczenie danego przepisu nie zostały dotychczas dostatecznie wyjaśnione, bądź istnieje potrzeba zmiany utrwalonej linii orzeczniczej. Jeżeli skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecznictwie sądowym, niezbędne jest przytoczenie konkretnych rozstrzygnięć, ich analiza oraz wskazanie, że rozbieżność wynika z odmiennej wykładni danego przepisu (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07 oraz z 14 grudnia 2023 r., I CSK 6110/22). Wątpliwości te powinny być aktualne także w chwili rozstrzygania o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2024 r., I CSK 1225/23).

Postępowanie kasacyjne – poza sytuacją określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – nie służy realizacji indywidualnego interesu strony, lecz ma na celu ochronę interesu publicznego poprzez zapewnienie jednolitości wykładni prawa oraz wkład w rozwój jurysprudencji. Tym samym, na etapie przedsądu brak jest podstaw do poszukiwania przesłanek przyjęcia skargi wyłącznie w treści zarzutów kasacyjnych – obowiązek ich wykazania ciąży na stronie skarżącej i nie może być przedmiotem rekonstruowania przez Sąd Najwyższy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147). Dlatego ocena spełnienia wskazanych przesłanek ogranicza się do analizy argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi.

Na wstępie należy zauważyć, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej sporządzone przez stronę pozwaną nie odpowiada wymaganiom

systematyki i przejrzystości, co znacząco utrudnia ocenę zasadności tego wniosku. Argumentacja została przedstawiona w formie jednolitego wywodu, który łączy ze sobą wiele niezależnych elementów – wskazanie przepisów prawa i zagadnień, stan faktyczny sprawy, przywołane orzecznictwo Sądu Najwyższego, sądów powszechnych oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – bez ich klarownego wyodrębnienia i przypisania do ustawowych przesłanek wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Dodatkowo wywód ma charakter ocenny, co potęguje jego nieczytelność. Brak rozdzielenia przesłanek oraz przedstawienia odrębnej, pogłębionej argumentacji jurystycznej dla każdej z nich powoduje, że już z tej tylko przyczyny niemożliwe jest pozytywne ustalenie, że którakolwiek ze wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania została wykazana. Strona pozwana posługuje się równocześnie obiema przesłankami z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., mimo że – zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego – mają one charakter rozłączny i ich łączenie prowadzi do wewnętrznej sprzeczności argumentacyjnej, osłabiającej jurystyczną przejrzystość i zdolność przekonania co do zasadności wniosku.

Wątpliwości podniesione przez skarżącego, rozpatrywane w kontekście zarzutów skargi kasacyjnej oraz przedmiotu postępowania, dotyczą skutków prawnych zawarcia w umowie kredytowej powiązanej z walutą obcą postanowień wyrażających ryzyko walutowe oraz odwołujących się do tabel kursowych banku. Skarżący powołał liczne orzeczenia celem wykazania aktualności zgłoszonych zagadnień. Jednakże zagadnienia te były już przedmiotem licznych wypowiedzi orzeczniczych i nie mają charakteru nowości w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Również wskazane przez skarżącego przepisy prawa nie potwierdzają istnienia rzeczywistego sporu interpretacyjnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., który uzasadniałby aktualnie potrzebę ich wykładni. Zakres i przedmiot zagadnień poruszonych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej pozostają zbieżne z tematyką uprzednio rozpoznawaną przez Sąd Najwyższy w sprawach dotyczących kredytów indeksowanych, w szczególności w postanowieniach: z 12 grudnia 2024 r., I CSK 2616/23, z 9 września 2022 r., I CS 1533/22, z 15 listopada 2024 r., I CSK 1657/23, z 27 lipca 2023 r., I CSK 6248/22, z 12 września 2024 r., I CSK 1818/23, z 23 kwietnia 2025 r., I CSK 1791/24, z 12 września 2024 r., I CSK

1914/23, z 27 listopada 2024 r., I CSK 2005/23, z 29 listopada 2024 r., I CSK 2177/23, z 10 września 2024 r., I CSK 2491/23, z 4 października 204 r., I CSK 1285/23, z 10 października 2024 r., I CSK 2639/24, z 23 kwietnia 2025 r., I CSK 2540/24, z 17 września 2024 r., I CSK 2577/23, z 20 grudnia 2024 r., I CSK 1634/23, z 29 maja 2025 r., I CSK 1082/24, z 13 kwietnia 2025 r., I CSK 1141/24, z 27 marca 2025 r., I CSK 769/24, z 14 maja 2025 r., I CSK 3378/23 i z 21 czerwca 2024 r., I CSK 2194/23. W wymienionych sprawach Sąd Najwyższy konsekwentnie odmawiał przyjęcia skarg kasacyjnych, uznając, że wskazywane zagadnienia nie mają charakteru nowości ani nie ujawniają rzeczywistego sporu interpretacyjnego. Argumentacja przedstawiana przez skarżącego wpisuje się w uprzednio rozpoznaną problematykę, co potwierdza jednolitość linii orzeczniczej. Brak jest podstaw do przyjęcia, że ponowne rozpoznanie tych zagadnień przyczyniłoby się do rozwoju prawa lub zapewnienia jednolitości orzecznictwa. Jak wskazano w postanowieniu z 13 maja 2024 r., I CSK 585/23, potrzeba wykładni przepisów prawa oraz występowanie istotnego zagadnienia prawnego nie zachodzi, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził już swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a strona nie wykazała okoliczności uzasadniających jego zmianę. W niniejszej sprawie takie okoliczności nie zostały wykazane na datę orzekania w przedmiocie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przedsądzie. Z tych względów zasadne jest ograniczenie motywów rozstrzygnięcia i odesłanie do uzasadnień wskazanych postanowień (i przywołanych tam orzeczeń), które wyczerpująco odnoszą się do tej problematyki. Pozwala to uniknąć powtórzeń i zachować przejrzystość wyводу.

Odnosnie do pierwszego z zagadnień, wskazywana w nim kwestia zakresu abuzywności postanowień umownych dotyczących mechanizmu indeksacji kredytu, w tym w szczególności rozróżnienia między tzw. klauzulą kursową a klauzulą ryzyka walutowego, była wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W orzeczeniach Sądu Najwyższego, m.in. z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22 oraz z 23 czerwca 2022 r., II CSKP 487/22, podkreślono, że oba typy klauzul stanowią funkcjonalnie powiązany mechanizm przeliczeniowo-waloryzacyjny, który kształtuje główne świadczenia kredytobiorcy. Ich wzajemna

zależność wyklucza możliwość traktowania ich jako odrębnych, niezależnych elementów umowy podlegających selektywnej ocenie pod kątem abuzywności. Eliminacja jedynie klauzuli kursowej nie pozwala na zachowanie pozostałych postanowień indeksacyjnych, jeżeli są one ze sobą funkcjonalnie powiązane. Stanowisko to zostało potwierdzone również przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w kontekście wykładni art. 6 i 7 dyrektywy 93/13/EWG. W świetle obowiązującej linii orzeczniczej, postanowienia umowne uprawniające bank do jednostronnego kształtowania kursu waluty, jak również mechanizm waloryzacyjny przenoszący na konsumenta ryzyko kursowe, mogą zostać uznane za abuzywne w całości, przy zachowaniu zasady oceny umowy według stanu z chwili jej zawarcia. Wyeliminowanie klauzul przeliczeniowych uniemożliwia odtworzenie głównych świadczeń stron i może skutkować nieważnością umowy w razie braku potwierdzenia przez konsumenta woli obowiązywania postanowień abuzywnych oraz braku możliwości zastąpienia tych postanowień niedozwolonych regulacjami zastępczymi.

Drugie zagadnienie sformułowane przez skarżącego dotyczy oceny czy art. 358 § 2 k.c. stanowi szczegółowy przepis dyspozytywny, który może znaleźć zastosowanie w miejsce klauzuli umownej uznanej za abuzywną, określającej sposób ustalania kursu waluty obcej (franka szwajcarskiego) w ramach mechanizmu indeksacyjnego stosowanego przy wypłacie i spłacie kredytu. W świetle aktualnego stanu prawnego oraz ukształtowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego (zob. wyroki: z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20 i z 26 kwietnia 2024 r., II CSKP 150/24), jak również Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. m.in. wyrok z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, I.W. przeciwko Bank BPH S.A., ECLI:EU:C:2021:341) , jednoznacznie wskazano, że art. 358 § 2 k.c. nie może być traktowany jako przepis, który z mocy prawa lub w ramach mechanizmu dyspozytywności zastępuje postanowienie abuzywne w umowie konsumenckiej. Zastosowanie tego przepisu wymaga każdorazowej oceny jego adekwatności w konkretnym stosunku obligacyjnym, z uwzględnieniem woli konsumenta oraz zasad wynikających z dyrektywy 93/13/EWG. Przepis ten nie może być wykorzystany w sposób prowadzący do utrzymania w mocy umowy zawierającej nieuczciwe warunki, bez uprzedniego wyrażenia świadomej

i dobrowolnej zgody przez konsumenta. Zakres zastosowania omawianego przepisu ogranicza się bowiem do zobowiązań rzeczywiście wyrażonych w walucie obcej, a nie takich, w których waluta pełni wyłącznie funkcję przeliczeniową. Kredyty indeksowane do waluty obcej, w których zobowiązanie pierwotnie wyrażone jest w złotych, a waluta obca pełni jedynie rolę mechanizmu waloryzacyjnego, nie spełniają tej przesłanki, co wyklucza automatyczne zastosowanie art. 358 § 2 k.c. Dodatkowo, należy zauważyć, że przepis ten wszedł w życie dopiero w dniu 24 stycznia 2009 r., a brak jest przepisów intertemporalnych, które pozwalałyby na jego zastosowanie do umów zawartych przed tą datą. Stanowisko Sądu Najwyższego w tym zakresie pozostaje jednoznaczne i konsekwentne, co potwierdza wyrok z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, w którym wskazano, że przepisy prawa nie mogą działać retroaktywnie, w szczególności w kontekście zastępowania niedozwolonych postanowień umownych w relacjach konsumenckich.

Trzecie zagadnienie, dotyczące relacji pomiędzy wolą konsumenta domagającego się stwierdzenia nieważności umowy kredytu a możliwością zastąpienia przez sąd nieuczciwego postanowienia przepisem dyspozytywnym celem utrzymania umowy w mocy, nie spełnia przesłanki nowości w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie budzi wątpliwości, że po stwierdzeniu abuzywności postanowienia umownego, decyzja co do dalszego obowiązywania umowy należy do konsumenta. Konsument podejmuje ją świadomie i dobrowolnie, kierując się własnym interesem, zaś sąd krajowy nie jest uprawniony do ingerencji w tę wolę poprzez zastosowanie przepisu prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Stanowisko to znajduje potwierdzenie w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. wyroki z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18 i z 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22 oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r. – zasadę prawną - III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56), w którym podkreślono, że kryterium decydującym w kontekście abuzywności postanowień umownych jest decyzja konsumenta, nie zaś hipotetyczne korzyści wynikające z utrzymania umowy w mocy. Pogląd ten został również wyrażony w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w szczególności

w wyroku z 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak, Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG, ECLI:EU:C:2019:819, zgodnie z którym sąd krajowy nie może uzupełnić umowy przepisem prawa krajowego bez uprzedniej i wyraźnej zgody konsumenta – nawet jeżeli skutki nieważności umowy mogą okazać się dla konsumenta ekonomicznie niekorzystne. Zgodnie z dyrektywą 93/13/EWG, ochrona konsumenta opiera się na jego autonomii oraz świadomej decyzji w zakresie skutków nieważności. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wskazał, że sąd krajowy nie może odmówić stwierdzenia nieważności umowy wbrew wyraźnej woli konsumenta, jeżeli został on należycie poinformowany o konsekwencjach unieważnienia. Podkreślono przy tym, że badanie sytuacji majątkowej konsumenta nie może prowadzić do ingerencji w jego autonomiczną decyzję o żądaniu nieważności (zob. też wyrok TSUE z 16 marca 2023 r., C-6/22, M.B., U.B., M.B. przeciwko X S.A., ECLI:EU:C:2023:216).

Zagadnienie czwarte, dotyczące kryteriów umożliwiających dalsze obowiązywanie umowy kredytu pomimo stwierdzenia abuzywności jej postanowień, również nie spełnia przesłanki istotności w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Pytanie to nie odnosi się do wykładni konkretnego przepisu prawa, lecz ma charakter ocenny – koncentruje się na skutkach eliminacji klauzuli abuzywnej w ramach konkretnego stosunku zobowiązaniowego. Jak wskazano w orzecznictwie Sądu Najwyższego, rozstrzygnięcie o dalszym obowiązywaniu umowy po usunięciu klauzuli niedozwolonej wymaga każdorazowej analizy konkretnego stanu faktycznego, w tym: treści umowy, sposobu jej wykonania, zachowań stron oraz skutków eliminacji klauzuli dla struktury świadczeń (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r. III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2). W orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wykształciła się jednolita linia interpretacyjna, zgodnie z którą sąd krajowy nie może z urzędu zastępować nieuczciwego warunku normą dyspozytywną bez zgody konsumenta (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 8 września 2022 r., C-80/21 – C-82/21, E.K. i S.K. a D.B.P; B.S. i W.S. a M. oraz B.S. i Ł.S. a M., ECLI:EU:C:2022:646). Możliwość uzupełnienia luk w umowie została ograniczona jedynie do przepisów dyspozytywnych i tylko w sytuacji, w której nieuzupełnienie tej

luki prowadziłoby do nieważności całej umowy z uszczerbkiem dla konsumenta. Kontynuacja umowy wymaga bowiem zgody konsumenta wyrażonej *ex post* na obowiązywanie postanowień o charakterze abuzywnym wyrażonej przy świadomości abuzywnego i niewiążącego charakteru postanowienia oraz wyrażonej w sposób wyraźny i swobodny (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21). Eliminacja klauzuli indeksacyjnej może prowadzić do nieważności umowy, jeśli nie da się ustalić świadczeń stron (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18, OSNC 2020, nr 7-8, poz. 64 oraz z 24 stycznia 2024 r., II CSKP 1547/22). Z powyższych orzeczeń wynika, że sądy dysponują już kompletnym katalogiem kryteriów, które powinny uwzględniać przy ocenie możliwości dalszego wykonywania umowy kredytu po wyeliminowaniu nieuczciwych postanowień. Kryteria te obejmują m.in.: ocenę, czy klauzula abuzywna dotyczy elementów przedmiotowo istotnych (*essentialia negotii*), możliwość ustalenia praw i obowiązków stron bez niej, wpływ usunięcia klauzuli na równowagę kontraktową, istnienie przepisów dyspozytywnych, których zastosowanie nie narusza celu dyrektywy 93/13/EWG¹⁰. Orzecznictwo sądów powszechnych nie pomija tych kryteriów, lecz stosuje je zgodnie z ustaleniami wynikającymi z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Sądu Najwyższego. Różnice w rozstrzygnięciach wynikają z indywidualizacji ocen w konkretnych stanach faktycznych, a nie z braku jednolitej linii orzeczniczej.

Odnosząc się do przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. skarżąca wskazała na potrzebę wykładni art. 385¹ § 1 i § 2 k.c., art. 358 § 2 k.c. oraz art. 358¹ § 2 k.c., w kontekście skutków stwierdzenia niedozwolonego charakteru klauzul indeksacyjnych zawartych w umowie kredytu waloryzowanego kursem waluty obcej. Jej zdaniem, rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych co do dalszego obowiązywania umowy po eliminacji postanowień abuzywnych uzasadniają potrzebę podjęcia wykładni przez Sąd Najwyższy. Kwestia skutków stwierdzenia abuzywności postanowień umowy w świetle art. 385¹ § 1 k.c. została jednoznacznie rozstrzygnięta w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., sygn. akt III CZP 6/21. W uchwale tej wskazano, iż niedozwolone postanowienie umowne jest bezskuteczne wobec konsumenta od

chwili zawarcia umowy, a jego eliminacja nie może prowadzić do przywrócenia skuteczności z mocą wsteczną. Sąd nie jest również uprawniony do zastąpienia bezskutecznej klauzuli przepisem dyspozytywnym, jeśli – jak to już wcześniej wskazano w uzasadnieniu – konsument sprzeciwia się utrzymaniu umowy. Jeżeli bez usuniętego postanowienia umownego umowa nie może być wykonywana, strony mogą dochodzić wzajemnych roszczeń restytucyjnych. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy odniósł się do relacji art. 385¹ k.c. i art. 58 § 1 k.c., akcentując, że sankcja bezskuteczności wynikająca z art. 385¹ § 1 k.c. jest odrębna od sankcji nieważności czynności prawnej przewidzianej w art. 58 k.c. Tym samym, eliminacja klauzuli abuzywnej nie pociąga automatycznie nieważności całej umowy, o ile jej dalsze wykonywanie jest możliwe i zgodne z wolą konsumenta. Z kolei art. 358 § 2 k.c. oraz art. 358¹ § 2 k.c. odwołują się do mechanizmów przeliczeniowych świadczenia wyrażonego w walucie obcej i mogą stanowić punkt odniesienia wyłącznie tam, gdzie strony wyraźnie przewidziały ich zastosowanie albo gdy sąd — po wyeliminowaniu klauzul abuzywnych — stwierdza możliwość zastosowania regulacji zastępczej za zgodą konsumenta. Przepisy te nie mogą być użyte automatycznie w miejsce niewiążących klauzul indeksacyjnych. W aktualnym stanie prawnym i przy utrwalonej linii orzeczniczej, brak jest podstaw do uznania, iż wskazane przez skarżącą przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego. W szczególności nie zachodzą poważne wątpliwości interpretacyjne, które wykraczałyby poza dotychczasowe, spójne stanowisko judykatury. Wniosek skarżącego, choć oparty na obserwowalnych różnicach w praktyce orzeczniczej sądów, nie wykazuje potrzeby dokonania wykładni przepisów prawa w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., lecz stanowi polemikę z oceną prawną dokonaną w konkretnej sprawie.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy uznał, że wskazywane przez skarżącego zagadnienia nie stanowią nowych, nierozstrzygniętych problemów prawnych, a przywołane przepisy nie budzą istotnych wątpliwości interpretacyjnych ani nie wywołują rozbieżności w orzecznictwie, które wymagałyby rozstrzygnięcia kasacyjnego. W konsekwencji nie zachodzą przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Skarga kasacyjna nie realizuje funkcji judykacyjnej kontroli kasacyjnej – nie inicjuje istotnego zagadnienia

prawnego, nie służy ujednoliceniu wykładni przepisów ani nie stwarza podstaw do rozwoju judykatury. Co więcej, jak wskazano wcześniej, uzasadnienie skargi kasacyjnej nie spełnia standardów wymaganych dla skutecznego wniosku o jej przyjęcie – jego konstrukcja jest wadliwa, niespójna i pozbawiona przekonującego wyводу prawnego, co dodatkowo przemawia za odmową jej przyjęcia do rozpoznania.

Wskazać należy również, że nie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanego do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego – na stosowany wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną – orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., obciążając nimi na podstawie art. 98 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. stronę pozwaną, która przegrała sprawę w postępowaniu kasacyjnym.

Dariusz Dończyk

(A.G.)

[SOP]